

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Rundskriv

Utlendingsdirektoratet

Kopi: Utlendingsnemnda

Nr.
G-36/2020

Vår ref
19/546

18.12.2020

G-36/2020 – Retningslinjer for behandling av asylsaker hvor det anføres frykt for forfølgelse på grunn av religion

1. INNLEDNING

Nedenfor følger retningslinjer for behandlingen av asylsaker hvor søkeren på grunn av «religion» anfører frykt for forfølgelse eller andre overgrep (dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff) ved retur til hjemlandet, jf. utlendingsloven (utl.) § 28 første ledd. Retningslinjene sammenstiller generelle asylrettslige prinsipper lagt til grunn i så vel nasjonal som internasjonal forvaltnings- og rettspraksis, og hensikten er bl.a. å bidra til ensartet praksis. Der det er relevant vises det til uttalelser fra norske domstoler, Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) og EU-domstolen, samt anbefalinger fra UNHCR.

2. BAKGRUNN

Flere aktører har de senere årene kritisert saksbehandlingen i saker hvor en asylsøker anfører å ha behov for beskyttelse (asyl) på grunn av sin religion. Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS) ga i 2014 ut en rapport om kristnes situasjon i Iran; «Tro, håp og forfølgelse». I 2016 kom en ny og utvidet rapport; «Tro, håp og forfølgelse II», som NOAS og flere kirkesamfunn og organisasjoner stod bak. Begge rapportene ga anbefalinger om hvordan utlendingsmyndighetenes praksis kan forbedres.

Departementet bemerker at grunnlaget for noe av kritikken er ulik oppfatning av hvilke iranske konvertitter som kan risikere forfølgelse eller andre overgrep ved retur til Iran. På generelt grunnlag må det presiseres at det er UDI og UNE som vurderer hva søke-

ren kan risikere ved retur til hjemlandet – ut fra foreliggende og oppdatert landinformasjon. Retningslinjene her gir ikke veiledning mht. om retur til bestemte land vil være forsvarlig eller ikke.

3. HVA RETNINGSLINJENE OMFATTER

Religionsfriheten beskytter alles rett til å ha en religion, til ikke å ha en religion, samt retten til å skifte religion (konvertere). I praksis er det oftest skifte av religion fra islam til kristendom som påberopes som asylgrunnlag i Norge. Retningslinjene her fokuserer derfor på slike konverteringssaker, men de gjelder også for saker hvor søkere har forlatt sin tro, skiftet livssyn eller tilhører en minoritetsreligion i hjemlandet.

Retningslinjene tar ikke for seg de prosessuelle reglene som gjelder ved behandling av slike saker. Retningslinjene omhandler heller ikke hvorvidt det kan være grunnlag for å gi oppholdstillatelse etter utl. § 38 fordi det foreligger sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til riket dersom asylsøknaden avslås etter utl. § 28 første ledd.

4. GENERELLE UTGANGSPUNKTER

4.1 Retten til religionsfrihet

Retten til religionsfrihet er en grunnleggende menneskerettighet som er nedfelt i flere konvensjoner Norge er bundet av. Det vises til FNs verdenserklæring om menneskerettigheter art. 18, FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 18, Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) art. 9 og EU-Charteret om grunnleggende rettigheter art. 10.

Grunnloven § 16 fastsetter for øvrig at «alle innbyggere i riket har fri religionsutøvelse». Gjennom menneskerettsloven § 2 er folkerettens bestemmelser om religionsfrihet gjort til del av norsk rett, med forrang fremfor annen lovgivning ved motstrid.

4.2 Retten til flyktningstatus på grunn av religion

FNs flyktningkonvensjon art. 1 A og utl. § 28 første ledd bokstav a gir rett til beskyttelse (oppholdstillatelse) og flyktningstatus dersom en utlending har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av sin «religion» og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope seg sitt hjemlands beskyttelse. Etter utl. § 28 første ledd bokstav b («det utvidede flyktningbegrepet») har en utlending også rett til flyktningstatus dersom vedkommende uten å falle inn under bokstav a likevel står i reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet (tilsvarer i hovedsak returvernet etter EMK art. 3).

Begrepet «religion» er nærmere definert i utl. § 30. Etter første ledd bokstav a skal religion særlig anses å omfatte religiøse og andre typer livssyn, deltakelse i eller fravær fra gudsdyrkelse, andre handlinger eller meningsytringer knyttet til vedkommendes reli-

gion eller livssyn, individuelle eller kollektive handlemåter diktert av religiøs eller livssynsmessig overbevisning, og frihet til å skifte religion eller annet livssyn. Bestemmelsen ikke er uttømmende, og også ikke-religiøse livssyn omfattes i praksis, f.eks. ateisme.

4.3 Velbegrunnet frykt

Når det gjelder vilkåret «velgrunnet frykt for forfølgelse» i utl. § 28 første ledd bokstav a viser departementet til at dette ikke innebærer et krav om sannsynlighetsovervekt for at forfølgelse vil skje, men at terskelen er betydelig lavere. Det må foreligge en velbegrunnet frykt og faren må være reell. Etter utl. § 28 første ledd bokstav b må det foreligge en reell fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig behandling eller straff ved tilbakevending til hjemlandet.

Det er faren for forfølgelse eller andre overgrep slik situasjonen fortoner seg på *vedtakstidspunktet* som skal legges til grunn for risikovurderingen. Dersom situasjonen endrer seg etter at vedtak er fattet i asylsaken og før retur har skjedd, er det imidlertid situasjonen og faren for forfølgelse på det senere utsendelsestidspunktet som er avgjørende.

Hvordan forfølgelsen kan ta form fremgår av utl. § 29 annet ledd bokstavene a–f. Det kan bl.a. dreie seg om fysisk eller psykisk vold, lovgivning og administrative tiltak som er eller praktiseres diskriminerende, strafforfølgelse og straffullbyrdelse som er uforholdsmessig eller diskriminerende, fravær av muligheten for rettslig overprøving og handlinger rettet særskilt mot kjønn eller mot barn.

Det er faren for *fremtidig* forfølgelse som er av betydning. Det er derfor ikke avgjørende at søkeren har vært forfulgt før han/hun forlot hjemlandet, men dette kan være en indikasjon på fremtidig forfølgelse.

4.4 Tillagt forfølgelsesgrunn fra forfølgerens side

Dersom myndighetene eller andre forfølgere i asylsøkerens hjemland mener at søkeren har konvertert eller har en bestemt religiøs tro, og forfølgelse eller andre overgrep kan skje på grunn av den tillagte religiøse tilhørigheten, vil søkeren ha rett til beskyttelse og flyktningstatus, jf. utl. § 30 annet ledd. Det må derfor vurderes om søkeren kan ha et beskyttelsesbehov på grunn av en *tillagt* religion/livssyn, selv om anførselen om konvertering ikke anses troverdig.

4.5 Sur place-virksomhet

Etter utl. § 28 fjerde ledd kan en asylsøker ha krav på beskyttelse dersom beskyttelsesbehovet har oppstått etter at søkeren forlot hjemlandet og dette skyldes søkerens egne handlinger. Det kan gjøres unntak fra dette dersom beskyttelsesbehovet skyldes straffbare handlinger eller dersom det fremstår som mest sannsynlig at det hovedsaklige formålet med handlingene har vært å oppnå oppholdstillatelse.

I en storkammeravgjørelse fra EMD (Case of F.G. v. Sweden) 23. mars 2016 uttaler domstolen (avsnitt 123) at det er svært vanskelig i sur place-situasjoner å vurdere om

personen er genuint interessert i den aktuelle aktiviteten, enten det dreier seg om politisk aktivitet eller religion, eller om personen bare har involvert seg i dette «in order to create post-flight grounds». Domstolen viser til at dette synspunktet er i tråd med UNHCR Guidelines on International Protection No. 6: «Religion-Based Refugee Claims under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol relating to the Status of Refugees», datert 28. april 2004, hvor det uttales (avsnitt 34–35):

34. Where individuals convert after their departure from the country of origin, this may have the effect of creating a sur place claim. In such situations, particular credibility concerns tend to arise and a rigorous and in depth examination of the circumstances and genuineness of the conversion will be necessary. Issues which the decision-maker will need to assess include the nature of and connection between any religious convictions held in the country of origin and those now held, any disaffection with the religion held in the country of origin, for instance, because of its position on gender issues or sexual orientation, how the claimant came to know about the new religion in the country of asylum, his or her experience of this religion, his or her mental state and the existence of corroborating evidence regarding involvement in and membership of the new religion.

35. Both the specific circumstances in the country of asylum and the individual case may justify additional probing into particular claims. Where, for example, systematic and organised conversions are carried out by local religious groups in the country of asylum for the purposes of accessing resettlement options, and/or where «coaching» or «mentoring» of claimants is commonplace, testing of knowledge is of limited value. Rather, the interviewer needs to ask open questions and try to elicit the motivations for conversion and what effect the conversion has had on the claimant's life.

Det må altså gjøres grundige vurderinger av om det har oppstått en risiko for forfølgelse eller andre overgrep ved retur i sur place-situasjoner *og* om det kan legges til grunn at slik aktivitet er kjent for hjemlandets myndigheter eller andre forfølgere gjennom publisering i media eller ved bruk av sosiale medier e.l.

Dersom sur place-aktiviteten i Norge har ført til behov for beskyttelse, men hovedformålet med aktiviteten her har vært å få oppholdstillatelse, skal det *ikke* gis flyktningstatus. I slike tilfeller må søkeren i stedet få vern etter utl. § 73 og oppholdstillatelse etter utl. §§ 74 eller 38.

4.6 Henvisning til internflukt

Selv om søkeren fyller vilkårene for beskyttelse, gjelder ikke retten til anerkjennelse som flyktning dersom søkeren kan få effektiv beskyttelse i andre deler av hjemlandet enn det området søkeren har flyktet fra, jf. utl. § 28 femte ledd.

5. TROVERDIGHETSVURDERINGEN – KAN KONVERTERINGEN LEGGES TIL GRUNN SOM REELL?

For å kunne vurdere om det foreligger fare for fremtidig forfølgelse eller andre overgrep, må det vurderes om de opplysninger søkeren har gitt om konverteringen kan anses som *troverdige*. Det skal foretas en fri og helhetlig bevisvurdering av alle opplys-

ninger og dokumenter som foreligger i saken. Troverdighetsvurderingen kan være spesielt vanskelig i konvertittsaker, fordi det dreier seg om en vurdering av søkerens indre overbevisning og trosidentitet.

I saker hvor det påberopes frykt for forfølgelse eller andre overgrep på grunn av «religion» foreligger det ofte en sur place-situasjon. Praksis viser at anførsler om konvertering ofte fremsettes *etter* at søkeren har kommet Norge. I slike tilfeller kan det være vanskelig å vurdere hvorvidt konverteringen er reell og om søkeren faktisk har en ekte religiøs overbevisning, eller om konverteringen er motivert av et ønske om å få oppholdstillatelse. Det er derfor viktig at det foretas en inngående troverdighetsvurdering i konverteringsaker, og at hver sak vurderes konkret. Det vises her til Borgerting lagmannsretts uttalelse i dom LB-2019-20655:

Flertallet er enig med staten i at bevisvurderingen i konvertittsaker også må skje i lys av det statistiske materialet som foreligger. Materialet viser at antallet konverteringssaker fra afghanske asylsøkere har variert med utlendingsmyndighetens praksis om muligheten for opphold på annet grunnlag. Statistikken viser at det er grunn til å tro at flere afghanere anfører konvertering av strategiske årsaker. Det tilsier en kritisk vurdering av troverdigheten av konverteringen i det enkelte tilfellet, samtidig som det må holdes fast ved at hver asylsøker må vurderes individuelt.

Det er i utgangspunktet søkeren selv som skal sannsynliggjøre sine asylansørsaker så langt det er mulig. Samtidig har myndighetene plikt til å påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. forvaltningsloven § 17, og også bevisbyrden for at det er forsvarlig å returnere vedkommende til hjemlandet. Tvilen må derfor komme søkeren til gode dersom det er tvil om de faktiske forholdene som søkeren anfører når konsekvensene av en uriktig avgjørelse kan føre til at søkeren kan bli utsatt for forfølgelse. Dette gjelder imidlertid først og fremst når søkerens informasjon ellers kan anses sammenhengende og generelt troverdig. Dette er prinsipper som er lagt til grunn i langvarig forvaltnings- og domspraksis.

Vurderingen av søkerens opplysninger skal være konkret og individuell. Det må ses hen til om søkerens forklaring er konsistent og ikke motstridende, og om forklaringen fremstår sannsynlig sett hen til andre relevante kilder.

Departementet presiserer at det skal tas hensyn til at religiøs overbevisning er dypt personlig, at religionstilhørighet av ulike grunner kan være et vanskelig tema å snakke om, samt at religiøs omvendelse kan oppfattes og uttrykkes ulikt fra person til person.

Departementet viser for øvrig til punkt 9 og 10 i UNHCR Guidelines on International Protection No. 6 av 28. april 2004, hvor det fremgår at søkeren ikke trenger å sannsynliggjøre sin religionstilhørighet dersom det legges til grunn at forfølgeren tillegger søkeren en bestemt religiøs tilhørighet, se ovenfor punkt 4.4 (tillagt forfølgelsesgrunn).

Bevisterskel – hva skal til for at konverteringen kan legges til grunn?

Når det gjelder bevisterskelen som skal legges til grunn ved vurderingen av faktum i asylsaker, viser departementet til Høyesteretts uttalelser i Rt. 2011 s. 1481:

(45) Ved vurderingen av om det foreligger en reell fare for forfølgelse, skal asylforklaringen legges til grunn så langt den fremstår som noenlunde sannsynlig, og søkeren selv har medvirket til å opplyse saken så langt det er rimelig og mulig. Asylsøkerens generelle troverdighet er et relevant moment som skal tas i betraktning. Det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at forklaringen er riktig. I den forbindelse må konsekvensene av en eventuell uriktig avgjørelse i asylsøkerens disfavør vurderes. Jo alvorligere konsekvensene fortøner seg, jo mindre skal det til for å gi vedkommende beskyttelse.

(46) Konkret utleder jeg av dette at eventuelle selvmotsigelser, uklarheter og utelatelser i forklaringen, som ikke kan begrunnes på tilfredsstillende måte, kan få betydning for bevisvurderingen. Forklaringer som gradvis tilpasses, eller suppleres av nye forhold som tidligere ikke har vært nevnt, vil lett bidra til å svekke den generelle troverdigheten. Dette vil særlig være tilfellet der forklaringen endres etter at det grunnlaget som først ble påberopt, viser seg ikke å føre frem.

Denne bevisterskelen gjelder også i saker hvor det anføres frykt for forfølgelse på grunn av religion. Som tidligere vist, kreves det ikke sannsynlighetsovervekt for at forklaringen skal legges til grunn. Det er nok at den fremstår som «noenlunde sannsynlig» når søkeren har medvirket til å opplyse saken så langt det er rimelig og mulig. Søkerens generelle troverdighet skal tas i betraktning. Forklaringer som søkeren gradvis tilpasser eller supplerer med nye forhold kan svekke den generelle troverdigheten, særlig når forklaringen endres etter at en tidligere anførsel om et annet asylgrunnlag ikke har ført frem.

I punkt a–g nedenfor gis det eksempler på relevante momenter som kan tas i betraktning ved troverdighetsvurderingen.

a) Søkerens religiøse aktivitet

Et relevant vurderingstema er søkerens deltakelse i religiøse aktiviteter, f.eks. seremonier, undervisning, misjonering og andre roller og oppgaver i menigheten. Troen kan praktiseres forskjellig i forskjellige menigheter og trossamfunn. Søkerens tilknytning og aktivitet kan gi en indikasjon på at konverteringen er reell, men dette vil ikke nødvendigvis være avgjørende ved den konkrete vurderingen som må foretas av dette spørsmålet.

Det kan ikke nødvendigvis legges avgjørende vekt på søkerens aktivitet i kristne miljøer. Norske domstoler har i flere avgjørelser vist til at deltakelse i kristne fellesskap neppe er noen stor belastning for søkeren, og at den som søker seg til kirken blir møtt med velvilje, vennlighet og et sosialt fellesskap, noe som ofte er positivt for en asylsøker med begrenset nettverk. Det vises bl.a. til dommer fra Borgarting lagmannsrett LB-2019-72540 og LB 2017-174037.

Dersom søkeren har hatt stor grad av aktivitet over lengre tid, kan dette tale for at konverteringen er reell, men det må likevel vurderes om søkeren kan anses å ha en ekte religiøs overbevisning. Søkerens aktiviteter eller deltakelse i kristne fellesskap *kan* skyl-

des et ønske om å fremstå som troende overfor prest/menighet og utlendingsmyndigheter. Dette er et synspunkt som også norske domstoler har påpekt, jf. dommer fra Borgarting lagmannsrett LB-2019-72540, LB-2014-34531 og LB-2014-91252.

b) Søkerens refleksjoner

Søkerens refleksjoner rundt konvertering fra f.eks. islam til kristendom er viktig ved vurderingen av om en konvertering kan anses reell. Konsekvensene av å konvertere og frafall fra en religion kan føre til brudd med familie og lokalsamfunn og fare for forfølgelse dersom konverteringen blir kjent. Når slike valg får så store konsekvenser, må det kunne forventes at søkeren har tenkt nøye gjennom konsekvensene og kan gi uttrykk for refleksjoner knyttet til valget om å konvertere og de konsekvensene dette medfører. Det kan f.eks. være søkerens forklaring om opplevelser, tanker og følelser før, under og etter konverteringen, refleksjoner knyttet til valget om å konvertere og ev. konsekvenser brudd med verdier, tradisjoner og familie, samt refleksjoner knyttet til konverteringen og frykten for forfølgelse.

Dersom søkeren etter en helhetsvurdering fremstår med et reflektert forhold til konverteringen, kan det tale for at konverteringen er reell. Fremstår søkeren derimot lite reflektert, og særlig der konsekvensene for ham/henne er store, kan det derimot tale for at konverteringen er motivert av et ønske om å få oppholdstillatelse.

Det vil i praksis variere hvor reflektert den enkelte søker er rundt egen tro og trosidentitet. Graden av refleksjon må derfor ses i lys av søkerens bakgrunn og situasjon og hvor søkeren er i konverteringsprosessen. For noen kan beslutningen om å konvertere skje plutselig, mens den for andre kan være resultat av en lang prosess.

c) Søkerens kunnskap om sin nye tro, eksemplifisert ved den kristne tro

Den kunnskap søkeren har om kristendommen er ett moment som skal tillegges vekt i en helhetsvurdering. Dersom søkeren har gjennomgått opplæring og veiledning, kan god kjennskap til det kristne budskap tale for at konverteringen er reell. Lite kunnskap og forståelse om tekster, ritualer og praksis kan tyde på det motsatte.

Departementet påpeker at det kan være individuelle variasjoner i hva en søker kjenner til, og at kunnskapsnivået kan preges av hvor lenge søkeren har hatt sin nye tro og hvilken rolle han/hun har hatt eller har i menigheten eller trossamfunnet. Det må ses hen til om søkeren har fått undervisning eller veiledning. Det kan ikke forventes at søkeren har kjennskap til alle detaljer om sin nye tro. Dersom søkeren ikke har særlig god kunnskap om sin nye religiøse tilhørighet, er det viktig å vurdere søkerens forklaring om årsaken til dette.

d) Dåp

Dåp er en offentlig bekreftelse på at søkeren har valgt en (ny) trosidentitet. Når søkeren er døpt, er det viktig å vurdere søkerens forklaring om prosessen frem mot dåpen og opplæring knyttet til dåpen. Det kan være forskjellige tradisjoner knyttet til dåp i ulike trossamfunn, f.eks. hvilken betydning dåpen har, hvilke krav som stilles for å kunne døpes og hvordan dåpshandlingen blir gjennomført.

e) *Støtteskriv og dokumentasjon*

I konvertittsaker blir det ofte fremlagt støtteskriv og ulike bekreftelser fra prester, kristne ledere, menigheter eller andre som kjenner asylsøkeren. Enkelte aktører har kritisert at slike uttalelser ikke tillegges mer vekt i saker hvor konverteringen ikke er blitt ansett som reell.

Departementet presiserer at slike uttalelser som gjelder selve konverteringen og søkerens tilknytning til trossamfunnet skal vektlegges og inngå i vurderingen, men innholdet i dem må veies opp mot andre opplysninger som foreligger i asylsaken og som utlendingsmyndighetene har kjennskap til. Den som hevder å ha konvertert til kristendom vil normalt fremstå som en «ekte» kristen overfor den menigheten han eller hun er tilknyttet. Den enkelte prest og menighet vil imidlertid ikke nødvendigvis kjenne til alle opplysninger i asylsaken ut over hva de har blitt fortalt av søkeren selv. Slike uttalelser får derfor ikke nødvendigvis avgjørende betydning ved vurderingen av saken.

Departementet viser til at heller ikke norske domstoler er bundet av slike erklæringer eller uttalelser, men de inngår i en fri og helhetlig bevisvurdering, jf. Borgarting lagmannsrett i LB 2019-72540:

Det har vært vitneforklaringer og erklæringer fra prester og andre fra menigheten. Det er utvilsomt en rekke personer fra flere kristne miljøer som har engasjert seg i saken og vist stor omsorg for A. Alle beskriver A som troende og mener å kunne bedømme at han er kristen. At vitnene fra menighetene og andre kristne har gitt solide, reflekterte og tillitsvekkende vitneprov er ikke avgjørende. Deres forklaringer må sees i sammenheng med sakens øvrige opplysninger, og lagmannsretten må foreta en samlet vurdering ut fra samtlige bevis i saken. Om betydningen av vitneforklaringer fra menigheter, prester mv. uttalte Borgarting lagmannsrett i LB-2014-34531:

Også for erfarne prester og ledere i kristne fellesskap kan det etter lagmannsrettens oppfatning i enkelte tilfeller være vanskelig å skille mellom en genuin kristen overbevisning og et strategisk handlingsmønster for å oppnå asyl. I en menighet vil man gjerne være positiv overfor personer som tar kontakt med ønske om trosopplæring og deltakelse i menigheten.

Medlemmer av menigheten vil normalt ikke ha opplysninger om en asylsøker ut over det denne forteller om seg selv. De vil dermed kunne ha liten innsikt i asylsøkers bakgrunn og konsistensen i søkerens forklaringer til utlendingsmyndighetene. Det samme gjelder f.eks generelle utviklingstrekk når det gjelder omfanget av asylsøkere fra et land som ønsker å konvertere til kristendommen og eventuelle forklaringer og begrunnelser i slike saker. Da medlemmene av menighetene mangler mulighet til å vurdere asylsøkerens oppreden i en større sammenheng, kan bekreftelser og skussmål fra menighetene mv. ikke uten være avgjørende ved vurderingen av beskyttelsesbehovet etter utlendingsloven § 28. Dette må gjelde selv om uttalelsene bygger på omfattende kontakt med asylsøkeren.

f) *Konvertering som skjer sent i asylsaksbehandlingen*

Et annet relevant moment er tidsaspektet. Dersom søkeren først har konvertert etter å ha fått avslag på et annet asylgrunnlag, eller der konverteringsprosessen har gått veldig

raskt, kan det tale for at konverteringen ikke er reell. I slike tilfeller må det foretas en grundig og inngående vurdering av om søkeren har en «ekte» religiøs overbevisning. Samtidig kan det ikke ses bort fra at konverteringen er reell selv om anførselen kommer sent i asylsaksbehandlingen, f.eks. først i en omgjøringsanmodning etter at søkeren har fått endelig avslag på søknaden om asyl.

g) Søkerens generelle troverdighet

Søkerens generelle troverdighet er et annet relevant moment. Har han/hun forklart seg uriktig om andre forhold, vil det kunne bidra til å svekke den generelle troverdigheten av asylhistorien og dermed også tilliten til anførselene om konvertering.

6. NÅR FORELIGGER DET FARE FOR FORFØLGELSE ELLER OVERGREP SOM GIR RETT TIL BESKYTTELSE?

Dersom konverteringen anses troverdig, må det vurderes om det ved retur vil foreligge fare for forfølgelse eller andre overgrep som nevnt i utl. § 28 første ledd. Hvis det er tilfelle, har søkeren rett til beskyttelse etter utl. § 28 annet ledd.

Denne risikovurderingen innebærer vurdering av et objektivt og et subjektivt element. Objektivt sett må søkerens frykt anses velgrunnet ut fra den landinformasjon utlendingsmyndighetene har om personer i en tilsvarende situasjon i søkerens hjemland. Dersom alle som har konvertert objektivt sett risikerer forfølgelse, skal det gis beskyttelse. I andre land vil risikoen for forfølgelse eller overgrep være avhengig av hvordan søkeren vil utøve sin tro og opptre etter retur. Da må det foretas en individuell (subjektiv) og helhetlig vurdering av hvordan søkeren kommer til å opptre etter retur.

Departementet viser i denne sammenheng for øvrig til at UNHCR, i sine retningslinjer i Guidelines on International Protection No. 6 av 28. april 2004, i avsnitt B omtaler når det kan sies å foreligge en velbegrunnet fare for forfølgelse.

6.1 Nærmere om faren for forfølgelse eller overgrep og vernet mot retur

I konvertittsaker og andre saker hvor det påberopes fare for forfølgelse/overgrep på grunn av religion, er det et spørsmål hvilke handlinger eller inngrep i religionsfriheten som kan utgjøre forfølgelse etter utl. § 28 første ledd bokstav a.

Utlendingsloven § 29 første ledd definerer forfølgelsesbegrepet nærmere. Definisjonen samsvarer med EUs statusdirektiv art. 9. Forfølgelseshandlingen(e) må etter bokstav a enkeltvis eller på grunn av gjentakelse utgjøre en alvorlig krenkelse av grunnleggende menneskerettigheter, særlig slike rettigheter som ikke kan fravikes etter EMK art. 15 nr. 2. Etter bokstav b kan handlingene også utgjøre flere forskjellige tiltak, herunder krenkelser av menneskerettigheter, som til sammen er så alvorlige at de berører et menneske på en måte som kan sammenlignes med situasjonen beskrevet i bokstav a.

Det er ikke utviklet noen helt nøyaktig eller presis definisjon av hva som oppfyller vilkåret «forfølgelse» i asylsaker, heller ikke i saker hvor det blir anført konvertering til en

annen religion/livssyn. I praksis må det derfor vurderes konkret i hver sak om alle relevante menneskerettsbrudd, krenkelser, handlinger, andre tiltak eller begrensninger enkeltvis eller til sammen kan sies å utgjøre forfølgelse.

Departementet viser til at *ikke enhver krenkelse* av grunnleggende menneskerettigheter vil utgjøre forfølgelse. I Ot.prp. nr. 75 (2006–2007) uttales det (side 84) f.eks. at en krenkelse av religionsfriheten i form av begrensninger i adgangen til å drive misjonering i hjemlandet ikke uten videre vil gi rett til internasjonal beskyttelse.

I Ot. prp. nr. 75 (2006–2007) heter det videre (side 415):

Forfølgelse kan arte seg som overgrep som for eksempel fengsling av en viss varighet, tortur eller andre trusler mot liv, helse eller den personlige frihet. Mindre inngripende reaksjoner som å bli brakt inn til politiet for så å bli løslatt, ulike former for diskriminering mv, vil i utgangspunktet falle utenfor forfølgelsesbegrepet. Forhold som hver for seg ikke er alvorlig nok til å karakteriseres som forfølgelse kan likevel etter en samlet vurdering anses å utgjøre forfølgelse. Også diskriminering som gir alvorlig utslag for den det gjelder, som for eksempel på bakgrunn av etnisitet å bli utestengt fra livsnødvendige helsetjenester man er avhengig av eller hindret i muligheten til å livnære seg selv, vil etter omstendighetene kunne anses som forfølgelse.

Utsendelse ved brudd på religionsfriheten kan innebære behandling i strid med EMK art. 3. Etter praksis i EMD vil dette imidlertid kun være under eksepsjonelle omstendigheter («exceptional circumstances»), der det foreligger åpenbare brudd («flagrant violation») på retten til religionsfrihet etter EMK art. 9. Det vises til uttalelser i EMDs dom av 28. februar 2006, *Z. and T. v. United Kingdom*. I den samme dommen vises det også til at religionsfriheten bl.a. innebærer en rett til å utøve sin religion i det offentlige rom, og at EMK art. 9 nevner former som en religiøs tro eller overbevisning kan ha – som tilbedelse, undervisning, praksis og etterlevelse. Domstolen påpeker at EMK art. 9 ikke beskytter enhver handling som er motivert av en persons religion eller tro. Videre sier domstolen at det ikke kan kreves at en stat bare kan returnere en utlending til et land hvor forholdene er i full overensstemmelse med de rettighetene og frihetene som er nedfelt i konvensjonen.

Det foreligger også en sentral avgjørelse avsagt av EU-domstolen 5. september 2012 i saken *Y og Z v. Germany*. Domstolen har (avsnitt 62 og 63) uttalelser om hvilke begrensninger i retten til å praktisere sin religion som kan betegnes som forfølgelse og gi rett til flyktningsstatus. Domstolen uttaler at ikke ethvert inngrep i retten til religionsfrihet utgjør forfølgelse, og at ordlyden i EMK art 9 krever en «alvorlig krenkelse» av denne friheten som berører den det gjelder i «vesentlig grad». Domstolen uttaler videre at det ikke er relevant å skille mellom handlinger som utgjør inngrep i religionsfrihetens «kjerneområde» og andre handlinger, fordi definisjonen av begrepet religion er vid og omfatter samtlige aspekter ved religionen, uansett om de er offentlige eller private, kollektive eller individuelle. Det følger videre av avgjørelsen at inngrep i retten til å utøve sin religion offentlig kan utgjøre en alvorlig krenkelse. Domstolen uttaler også (avsnitt 69 og 70) at forbud mot deltakelse i offentlige gudstjenester alene eller i fellesskap

med andre kan utgjøre en tilstrekkelig alvorlig handling som kan være forfølgelse, når forbudet i det aktuelle hjemlandet fører til en reell risiko for at søkeren blir utsatt for forfølgelse eller umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Det er en rekke objektive og subjektive elementer som må tas i betraktning ved denne vurderingen. Ett relevant moment er om etterlevelsen av en viss religionsutøvelse i det offentlige rom er særlig viktig for den berørte med henblikk på å bevare vedkommendes religiøse identitet, selv om etterlevelsen ikke er et sentralt element for det aktuelle trosamfunnet.

Når det gjelder begrensninger i religionsutøvelsen, kan det f.eks. i praksis være at søkeren ikke kan delta i religiøse ritualer eller fellesskap, misjonere eller undervise om kristendommen/annen religion/livssyn eller vise religiøse symboler i det offentlige rom.

Det må vurderes konkret i hver sak om ulike begrensninger som legges på muligheten til å utøve sin tro enkeltvis eller til sammen utgjør så alvorlige inngrep i religionsfriheten og religionsutøvelsen at søkeren vil ha rett til beskyttelse. Det må bl.a. ses hen til hvor sentrale aktivitetene er i søkerens religion, hvor viktige de er for søkerens religiøse identitet og hvilke tilpasninger søkeren vil foreta.

Departementet viser til at de generelle føringene som er gitt i Ot. prp. nr. 75 (2006–2007) og i de ovenfor siterte dommene fra EMD og EU-domstolen skal legges til grunn i praksis.

6.2 Hvordan vil søkeren faktisk opptre etter en ev. retur?

Dersom søkeren ikke risikerer forfølgelse/overgrep på grunn av generelle forhold i hjemlandet, må risikoen vurderes ut fra søkerens individuelle forhold. Om det foreligger fare for forfølgelse eller overgrep vil ofte være avhengig av hvordan søkeren vil utøve sin religion etter retur, samt arten, omfanget og synligheten av hans eller hennes utøvelse.

Vurderingen må bygge på alle individuelle forhold og konkrete omstendigheter i saken. Dette er en sannsynlighetsvurdering av hvordan søkeren faktisk vil opptre og hvordan religionsutøvelsen vil være. Momenter her kan være hvordan troen og religionsutøvelsen har vært praktisert i Norge eller i hjemlandet før utreise, om søkerens aktivitet har vært høy eller på annen måte svært profilert, og om han/hun har drevet utadrettet virksomhet som misjonering. Søkerens forklaring om hvordan han/hun vil utøve sin tro etter retur er relevant, men departementet påpeker at det ikke nødvendigvis vil være avgjørende hva søkeren selv hevder om dette. Det må f.eks. vurderes om det er sannsynlig at søkeren vil spre det kristne budskap eller misjonere i hjemlandet hvor dette vil føre til forfølgelse eller overgrep hvis slik utadrettet virksomhet ikke har funnet sted i Norge.

6.3 Søkeren kan ikke pålegges diskresjon for å unngå forfølgelse

Det har vært hevdet at asylsøkere som anfører å ha konvertert i avslagsvedtak fra utlendingsmyndighetene i realiteten blir pålagt å skjule sin tro eller pålegges diskresjon i sin religionsutøvelse for å unngå forfølgelse ved retur til hjemlandet.

Det følger bl.a. av EU-domstolens avgjørelse 5. september 2012, Y and Z v. Germany (C-71/11 og C-99/11), at nasjonale myndigheter ikke med rimelighet kan kreve at asylsøkere gir avkall på sine religiøse aktiviteter for å unngå forfølgelse ved retur til hjemlandet.

Departementet presiserer at søkere ikke kan pålegges å skjule sin tro eller avstå fra å delta i religiøse aktiviteter for å unngå forfølgelse ved retur til hjemlandet. Det avgjørende er hvordan søkeren etter en helhetsvurdering av alle relevante omstendigheter vil opptre etter en retur, og om vedkommendes trosutøvelse vil føre til forfølgelse eller overgrep. Det er derfor viktig at begrunnelsen i avslagsvedtak formuleres slik at det fremgår tydelig at søkeren ikke pålegges diskresjon for å unngå forfølgelse eller overgrep ved retur til hjemlandet. Det må f.eks. fremgå av begrunnelsen i vedtaket hvorfor man mener søkeren ikke vil opptre på måter som kan medføre fare for forfølgelse, og også hvorfor ev. begrensinger i trosutøvelsen ved retur ikke utgjør forfølgelse eller andre overgrep som kan gi grunnlag for beskyttelse (asyl).

6.4 Vurdering av risiko av eget tiltak

Departementet påpeker at dersom en asylsøker av ulike årsaker ikke ønsker å påberope seg frykt for forfølgelse på grunn av religion, men har opplyst å ha konvertert, må utlendingsmyndighetene *av eget tiltak* vurdere om søkeren kan risikere forfølgelse eller andre overgrep ved retur til hjemlandet. Dette er fastslått i en dom fra EMDs storkammer 23. mars 2016 (F.G. v. Sweden) og skal legges til grunn i praksis.

Med hilsen

Nina E. D. Mørk e.f.
avdelingsdirektør

Unni-Mette Vårdal
departementsrådgiver

Dokumentet er godkjent og sendes utan signatur